

УДК 338.48:331.546

Михайлюк Олена Леонідівна, к.е.н., доцент, кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу,

Одеський національний економічний університету

Хумаров Олексій Андрійович,

к.е.н., старший викладач, кафедра природознавчих наук,

Одеський національний політехнічний університет

КЛАСТЕРНА ОРГАНІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В СИСТЕМІ РЕГІОНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У багатьох країнах сільський туризм сформувався як потужна галузь туристичного бізнесу, що має нормативно-правове забезпечення, різноманітні форми функціонування, урядові та громадські організації, які забезпечують його підтримку, сформована відповідна ринкова інфраструктура. Цікавим є досвід Австралії, США, країн Прибалтики та Скандинавії [1].

Кластерна організація надання туристично-рекреаційних послуг на основі науково-обґрунтованих форм, з використанням державно-приватного партнерства, спроможна створити необхідні і достатні умови для найскорішого розвитку туристсько-рекреаційної інфраструктури і відповідної сфери супутніх послуг.

На сучасному етапі головна роль держави та її органів у розвитку кластерів в Україні полягає у розробці механізмів стимулювання різноманітної кооперації в регіонах: між підприємствами, науковими та освітніми установами, громадськістю, регіональними органами публічної влади та іншими суб'єктами з метою встановлення довготривалого партнерства.

Світовий досвід кластеризації у сфері туризму свідчить, що кластерні утворення найчастіше включають декілька утворюючих сфер або рівнів: ядро кластеру – це адміністрація кластеру, до складу якої може увійти керуючий комітет та Громадська Наглядова Рада та кластерні підгрупи, до складу яких входять санаторії «високого» та «середнього рівнів», а також кластерна група зеленого туризму; підтримуючі компанії – компанії, які тісно взаємодіють з підприємствами туристичної галузі, до складу яких відносяться: фінансові та страхові установи, що зацікавлені у співробітництві з санаторіями; туристичні організації, діяльність яких спрямована на просування продукту санаторіїв Закарпаття; екологічні організації, що проводять моніторинг стану навколишнього середовища, яке відіграє важливу роль в організації

туристичного бізнесу; транспортні компанії; промислові підприємства регіону; заклади торгівлі, громадського харчування, культури та відпочинку; юридично-аудиторська служба, яка забезпечить комплексне юридичне і аудиторське обслуговування підприємств-учасників кластера; маркетингові служби, які забезпечать маркетинговий супровід діяльності підприємств, розроблять рекламну програму і таке інше.

Членство у туристичному кластері є важливим засобом зміцнення насамперед конкурентоспроможності об'єктів сільського туризму.

Для формування туристичного кластера на базі об'єктів сільського туризму, необхідно місцевій владі створити пул інвесторів та організаторів, які б відповідали за реалізацію проекту і розробили поетапну стратегію розвитку кластеру.

Кластеризація є одним із шляхів розбудови економіки та підтримки її на належному рівні в системі світових господарських відносин. Отже, проблема полягає у тому, щоб шляхом структурної перебудови виробництва забезпечити координацію діяльності усіх ланок технологічного ланцюга і залучити значні фінансові ресурси з метою підвищення конкурентоспроможності регіонів та держави, а також внутрішні та іноземні інвестиції, створити нові підприємства, сприяти інноваційному розвитку.

На даний час майже повністю відсутня законодавча і правова база регулювання процесів формування туристичних кластерів, немає сучасної інфраструктури для обслуговування туристів, не створено сприятливого підприємницького та інвестиційного клімату у цій галузі.

Загальними проблемами, що стримують розвиток кластерних структур, є такі: низький рівень прозорості і довіри між потенційними учасниками кластерів, у тому числі довіри до органів влади; відсутність достатнього досвіду державно-приватного партнерства, а також правові проблеми з його реалізації; недостатнє розуміння сутності кластерного підходу, його переваг та ефективності з боку органів влади та суб'єктів господарювання, а отже, і відсутність кластерних ініціатив та відповідної політики їх реалізації; нестача кваліфікованих кадрів, пов'язана з невідповідністю змісту і якості освітніх програм установ вищої, середньої та початкової професійної освіти потребам економіки; недостатня якість і доступність транспортної та інженерної інфраструктури; недостатній рівень організаційного розвитку кластера, включаючи відсутність практики стратегічного планування розвитку кластера, відсутність системи ефективних інформаційних комунікацій між учасниками кластеру; обмежений доступ до зарубіжних ринків.

Для туристичних кластерів типовими проблемами є: низький рівень розвитку спеціалізованої інфраструктури та сервісу, у тому числі готелів, організацій громадського харчування, пасажирського транспорту; незадовільний стан ключових туристичних об'єктів, у тому числі пам'яток історії та культури; недотримання стандартів якості наданих послуг.

Регіональну економічну політику слід розробляти, передусім, згідно з потребами кластерних утворень. При цьому базовою необхідною умовою кластеризації є створення сприятливого бізнес-середовища у регіоні, тоді як форми діяльності суб'єкти господарювання повинні обирати собі самі.

Список використаної літератури

1. Черчик Л. М. Сільський туризм як ефективна форма самостійної зайнятості у трудонадлишкових регіонах. *Регіональна економіка*. 2009. № 1 (51). С. 178-183.